

L'ARXIU MUNICIPAL DE TAVERTET. QUÈ ÉS? PER A QUÈ SERVEIX?

Des de l'any 1992 l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC) de la Diputació de Barcelona, porta a terme un programa de suport al patrimoni documental municipal que consisteix a adequar els dipòsits i a organitzar, classificar i inventariar la documentació d'aquells municipis que ho sol·liciten. Entre el 14 de maig i el 16 de juliol de 2003, i dins d'aquest programa, es va actuar en el fons municipal de Tavertet. Volem agrair a la direcció de la revista *Els Cingles* que ens hagi donat l'oportunitat d'exposar tant la intervenció efectuada com el contingut i la utilitat de l'Arxiu Municipal de Tavertet, i que aquest article tingui el privilegi de formar part del número cinquanta de la publicació.

Cal dir, a manera de preàmbul, que el fons municipal ha arribat molt sencer fins als nostres dies, en part per la preocupació de persones que van salvaguardar la documentació més sensible de perdre's i que la van retornar quan es va iniciar la intervenció, i en part per tractar-se d'un fons relativament petit que ha pogut ser assumit per l'administració municipal. Durant la intervenció s'han tractat 47,7 metres lineals (ml.) de documentació, que un cop organitzada i classificada s'ha reduït a 36,1 ml. Els 11,6 ml. que manquen són, per una banda, llibres i revistes que estaven barrejats amb el fons municipal i que, segurament, passaran a formar part de la biblioteca del poble; per l'altra, duplicats, formularis i impresos en blanc que s'havien acumulat al llarg dels anys.

Un cop organitzat, classificat i inventariat el fons, l'arxiu ha quedat integrat pel fons municipal i pel del Jutjat de Pau, que si bé està instal·lat als dipòsits municipals, tècnicament formen dos fons separats en tant que són produïts per dues administracions diferents: l'Ajuntament i el Jutjat de Pau. A banda, han aparegut altres fons menors, com recull la taula que presentem;

El gruix de la intervenció portada a terme per l'OPC s'ha centrat en el que és estrictament la documentació produïda per

Fons integrants de l'Arxiu Municipal de Tavertet		
Fons	Cronologia	ml.
Arxiu Municipal de Tavertet	1826-2003	32.4
Jutjat de Pau	1876-2002	2.0
Falange Española Tradicionalista y de las JONS	1939-1968	0.3
Sindicat Agrari / Hermandad Sindical de Labradores y Ganaderos / Cambra Agrària	1919-2002	0.1
Associació de Defensa Forestal (ADF)	1989-2002	0.2
Unión Patriótica de Barcelona	1925-1928	0.1
Planimetria		0.9
Unitats d'instal·lació antigues		0.1
	Total	36.1

l'Ajuntament de Tavertet, tot i que la resta de fons s'han instal·lat correctament en caixes d'arxiu i s'han identificat. En el cas del fons judicial, a banda d'instal·lar-lo i identificar-lo, s'han ordenat els llibres del Registre Civil. També s'han guardat mostres de les antigues unitats d'instal·lació de la documentació, és a dir, carpetes antigues.

Abans d'entrar a especificar el contingut del que és estrictament el fons municipal, cal fer algunes consideracions. En primer lloc, la documentació que es custodia a l'arxiu municipal és de consulta pública excepte en aquells supòsits que la llei preveu que la documentació no és accessible; bàsicament, les limitacions vénen per qüestions de protecció de dades personals o per no haver transcorregut el temps legal necessari perquè els documents puguin ser consultats públicament i lliure. En segon lloc, per consultar la documentació que es guarda a l'arxiu cal seguir les normes que l'administració estableix als efectes: omplir els formularis demanant la documentació que es vol consultar, seguir la normativa pel que fa a còpies i reproduccions, respectar la documentació i l'ordre dels expedients... Finalment, la documentació custodiada als dipòsits no pot ni ha de sortir de l'arxiu, és a dir, el préstec està totalment exclòs i la consulta s'ha de realitzar dins de les dependències municipals i en els horaris establerts. Aquestes observacions, que a priori poden semblar restrictives i fins i tot coercitives a l'hora de consultar una documentació a la qual es té dret a accedir,

són de vital importància per conservar i garantir la integritat del fons, els drets de les persones, i les condicions objectives d'accés, de manera que no es caigui en personalismes i que tothom tingui els mateixos drets, i deures, a l'hora de consultar el fons municipal. Per la seva banda, l'Ajuntament garanteix la conservació i l'accés a la documentació, i disposa dels instruments elaborats per l'OPC perquè els usuaris coneguin què conté el fons municipal i puguin trobar allò que cerquen, sempre i quan formi part de l'Arxiu Municipal i la normativa vigent ho permeti.

Però, què és i per a què serveix l'Arxiu Municipal de Tavertet? L'Arxiu Municipal, a grans trets, és el lloc on es custodia la documentació produïda per l'Ajuntament i altres organismes en l'exercici de les seves activitats i és, també i especialment, la documentació produïda per l'Ajuntament des de l'entrada en funcionament de les corporacions municipals com les entenem actualment a partir de 1835. La utilitat de l'arxiu, entès com a producció documental, rau en la conservació, classificació i recuperació de la documentació de manera eficient i eficaç, ja sigui per a finalitats administratives que han de permetre el desenvolupament del municipi i el desplegament dels projectes municipals, ja sigui per a necessitats externes, d'àmbit d'investigació històrica (història del municipi, familiar, de Catalunya...), social, tècnica, etc., o per garantir i satisfer les consultes a què tot ciutadà té dret.

Un cop aclarides sumàriament aquestes qüestions, cal conèixer com s'ha procedit a organitzar el fons documental per tal de saber com s'hi pot accedir. Dins del programa de suport al patrimoni documental municipal que porta a terme l'OPC s'han desenvolupat les eines necessàries per poder organitzar i classificar la documentació municipal. Entre aquestes, s'ha desenvolupat una base de dades i un quadre de classificació que reflecteix l'estructura i les funcions dels ens municipals. La documentació és accessible a partir d'un inventari. El quadre està dividit en tretze grans seccions on s'ubica la documentació en funció de la seva naturalesa. A continuació exposarem els epígrafs generals

de cada secció i detallarem a grans trets els elements més significatius per tal que els usuaris de l'arxiu es facin càrrec de què poden trobar i quina utilitat pot tenir la informació.

1. Administració general (1830-2003)

Inclou aquelles qüestions que fan referència al funcionament general de l'administració. Entre altres coses hi podem trobar la documentació constituent del municipi, els atermenaments, l'escut heràldic, els llibres d'actes del ple de l'ajuntament, o les ordenances municipals. També s'hi ubiquen els documents produïts per l'alcal·dia, com són decrets, resolucions i expedients d'alcal·dia, i els produïts per la secretaria municipal, que van des de les estadístiques generals a la contractació de béns i serveis, passant per les certificacions. La part jurídica, el personal i la correspondència, també formen part d'aquesta secció general.

Tots aquests documents donen informació del desenvolupament de les competències atribuïdes a l'ajuntament. Els atermenaments i els documents que constitueixen el municipi en marquen els límits, els llibres d'actes fan un recull de totes les decisions que han pres els membres dels diferents consistoris en els plens de l'ajuntament des de 1872 en endavant; la utilitat de la resta de documents és prou aclaridora per si mateixa; només ressaltarem la correspondència, que pot aportar informació que no contenen altres documents.

2. Hisenda (1826-2003)

És la secció que fa referència a la gestió dels recursos econòmics i està dividida, en el cas de Tavertet, en sis sèries. La primera fa referència al patrimoni municipal, i inclou des d'inventaris a adquisicions, vendes, incautacions, cessions i arrendaments de béns. La segona, intervenció, recull tot allò que fa referència a la comptabilitat municipal, des dels pressupostos als comptes. La tercera, tresoreria, conté els documents que permeten controlar els moviments de caixa de l'administració, tant pel que fa a despeses (caixa, i retribucions i previsió social), com a ingressos (recaptació). La quarta, fiscalitat, conté els documents de control dels ingressos fiscals del municipi; aquesta secció és útil per conèixer l'evolució dels

béns particulars o no municipals, en tant que recull cadastres (sobresurt una còpia efectuada el 1842 d'un cadastre de l'any 1735), i amillaraments i altres instruments on es recullen els béns dels propietaris i la part proporcional que han de pagar en funció del que tenen, ja siguin béns mobles, immobles o semovents. Finalment, les seccions cinquena i sisena corresponen a les actes de les juntes vinculades a la part hisendística municipal i als pòsits, una mena de caixa municipal d'estalvi que donava préstecs per a l'adquisició o ús d'utilitatge, maquinària, bestiar, etc.

3. Proveïments (1906-1960)

Aquesta secció conté informació des del proveïment de productes per a consum de la població, sèrie que s'emmarca en el període 1937-1939, fins al proveïment d'aigües o a les gestions de les fonts i el control de proveïments, que inclou el racionament i les declaracions de collites, molt útil tant per conèixer què es cultivava i els rendiments, si bé en aquest darrer aspecte cal ser prudent pels possibles fraus dels declarants.

4. Beneficència i assistència social (1939-1996)

És una secció poc voluminosa de la qual poden ser interessants els documents que fan referència al subsidi als combatents i als ajuts com els del "Día del plato único", a aquelles persones amb serioses dificultats en el període de la postguerra civil espanyola.

5. Sanitat (1862-2003)

Aquesta secció recull des de les qüestions relacionades amb el cementiri municipal fins a aquelles que fan referència al control sanitari de la població i, també, al control veterinari del bestiar del municipi, incloent el cens i vacunació de gossos.

6. Obres i urbanisme (1877-2003)

Conté des d'aquells documents que fan referència al control i planejament urbanístic del municipi, passant per les obres d'infraestructura, la construcció i manteniment dels immobles municipals, les obres particulars i les activitats classificades i obertura d'establiments. És una secció rica i interessant, que permet veure l'evolució urbanística des de molts punts de vista. Cal dir, però, que els documents relatius a obres particulars poden no ser consultables per qüestions legals.

7. Seguretat pública (1853-1979)

Recull tot el que fa referència a les milícies ciutadanes, als passaports i passis de radi (documents resultants del control exercit des dels ajuntaments sobre la circulació de persones, especialment en temps de guerres i de revoltes); també a les armes (censos d'armes, normes, permisos, requisos), i al nomenament de guardes jurats.

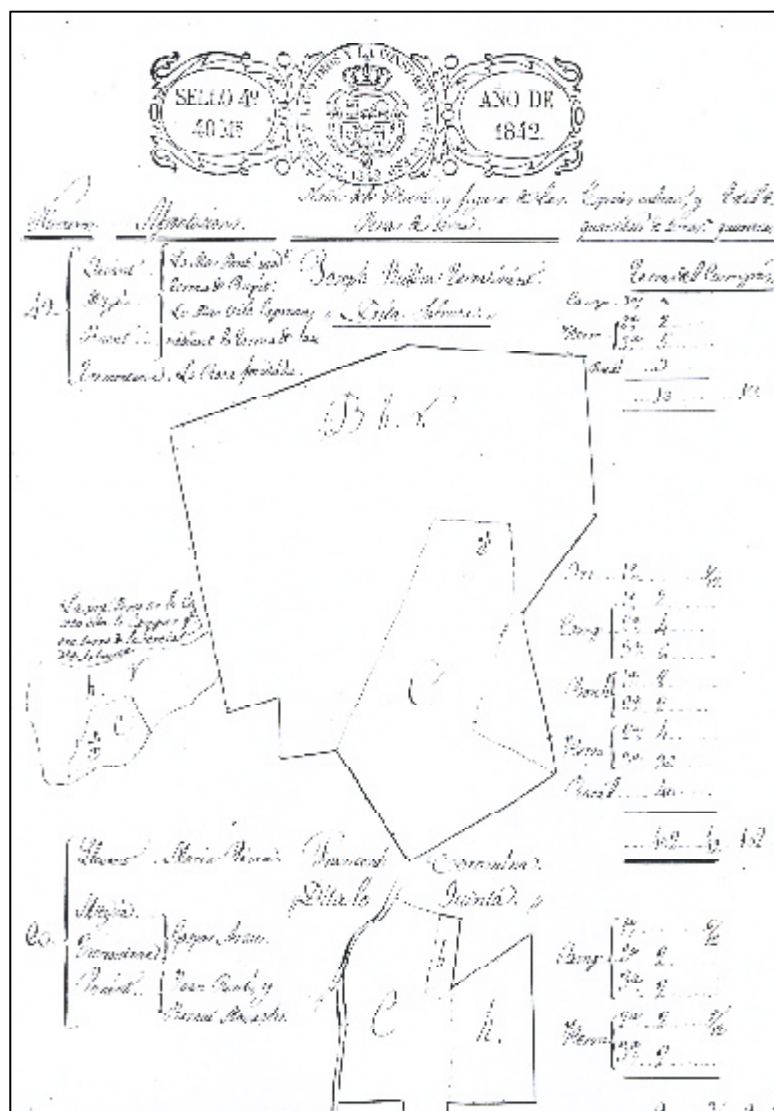
8. Serveis militars (1844-2000)

En el cas de Tavertet hi ha tres grans seccions: la que fa referència a les quintes, allistaments i lleves forçoses; la relativa als béns subjectes a requisa militar, i la correspondència militar.

9. Població (1842-2002)

Recull tota la documentació relativa a censos i estadístiques generals de població, padrons d'habitants, censos d'estrangers, refugiats i transeünts, i el Registre Civil Municipal, on s'anotaven els naixements,

Còpia d'una pàgina del registre titulat: Libro de recanacion catastral del lugar y termino de Tabartet, de la subdelegación de Vich, formado en el año 1735, que es la que esta vigente para dicha población. Arxiu Municipal de Tavertet Caixa 150



matrimonis, defuncions i canvis de domicili. La implantació de l'actual Registre Civil (17 de juny de 1870), va posar fi a aquesta sèrie. El Registre Civil actual depèn del sistema judicial i a Tavertet, com a la gran majoria de pobles, el gestiona el Jutjat de Pau. La secció de població és interessant tant des del punt de vista històric com per aquelles persones que volen confeccionar l'arbre genealògic familiar, si bé l'accés és restringit per qüestions legals.

10. Eleccions (1882-2003)

Aquesta secció conté la documentació referida als processos electorals, tant d'elecció de representants municipals, com a la Diputació Provincial, el Parlament de Catalunya, les Corts, el Senat, o el Parlament Europeu. També l'elecció de jutges de pau, la documentació relativa a referèndums i plebiscits, i tot el que forma part del cens electoral. La informació que conté aquesta secció és interessant per a politicòlegs, sociòlegs, historiadors...

11. Ensenyament (1860-1961)

Documentació relativa a la formació escolar de Tavertet. Són curiosos els exàmens que se celebraven a final de curs entre 1860 i 1894 per avaluar els coneixements adquirits pels alumnes. Els documents poden ser útils a pedagogs per fer un retrat de l'evolució de l'ensenyament.

12. Cultura (1929-2001)

Recull els actes de la Festa Major de Tavertet i les activitats i iniciatives culturals

del municipi, tant des de la vessant estrictament cultural com des de les activitats esportives, juvenils i de promoció turística.

13. Serveis agropecuaris i medi ambient (1907-2003)

Aquesta secció conté censos agraris, estadístiques agrícoles i ramaderes, interrogatoris sobre collites, documents relatius a l'aprofitament de les aigües, al medi ambient i a les juntes i comissions municipals encarregades de vetllar per aquestes qüestions.

Tot i que no hem parlat dels fons documentals no produïts per l'Ajuntament de Tavertet i que les seccions i el contingut de l'Arxiu Municipal de Tavertet s'han exposat de manera sumària, s'entreveu que es tracta d'un arxiu ric que proporciona notícies sobre el municipi i la seva evolució, sobre els habitants, l'ensenyament, els costums, el medi ambient, la cultura, i sobre aspectes que sovint obviem en no ser conscients de les possibilitats que ofereix un arxiu que va creixent i que és el testimoni i la memòria més directa de l'activitat dels habitants de Tavertet.

Jordi Vilamala Salvans



Restauració, reparació i potenciació
Recanvis per a motos clàssiques

C. Pelics, 83 - 08510 RODA DE TER
Tel. i Fax 93 854 20 13 - 93 850 05 56



LA RIBA
hotel
restaurant
Vull de Sau

Tel. 93 884 70 23 - 93 884 70 15 - Fax 93 884 70 27
08519 VILANOVA DE SAU (Barcelona)
www.hotellariba.com

La Formatgeria

Bar Restaurant PUNTÍ



Ctra. de Vic a Olot, Km 24
08569 Cantonigròs
(Osona-Barcelona)
Tel. 93 852 50 69

CARNISSERIA - TOCINERIA
Montserrat Colomer - CAN CAREDA



Elaboració pròpia

C. Major, 99 - Sta. Maria de Corco - l'Esquirol
Tel. 93 856 81 18